

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
christina.siwring@regeringskansliet.se

SOU 2024:59 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) har tagit del av betänkandet Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning (SOU 2024:59) och har utifrån de intressen Siun har att bevaka följande synpunkter.

I betänkandet föreslår utredningen att Siuns efterhandskontroll enligt lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (LSF) inte ska utföras om Sverige är i krig, eller om regeringen föreskriver det, vid krigsfara. Utredningen skriver vidare att detsamma bör gälla för övriga uppgifter som Siun har i fråga om Försvarets radioanstalts (FRA) verksamhet. Siun uppfattar denna skrivning som att utredningen avser att kontroll enligt lagen om försvarsunderrättelseverksamhet (FUL) eller granskning enligt lagen om behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt (FRA-PuL) inte heller ska utföras avseende FRA i krig eller vid krigsfara. Siun noterar att utredningen inte har föreslagit några författningsändringar avseende Siuns uppgifter gentemot FRA och den verksamhet som de utför enligt FUL och FRA-PuL. Bestämmelser avseende Siuns uppdrag att kontrollera och granska FRA:s verksamhet enligt FUL och FRA-PuL återfinns i förordning med instruktion för Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten. Om förslaget genomförs måste förordningen med instruktion kompletteras i detta avseende.

Siun är medveten om att utredningens uppdrag inte omfattar förslag avseende Siuns kontroll- och granskningsverksamhet i krig eller vid krigsfara av övriga försvarsunderrättelsemyndigheter. Det är dock angeläget att denna fråga blir belyst i annat sammanhang. De argument som utredningen gör gällande mot att Siun ska utföra sitt kontrolluppdrag gentemot FRA i krig eller vid krigsfara torde även vara gällande avseende övriga försvarsunderrättelsemyndigheter.

Avseende utredningens förslag på förtydligande i lag av inhämtning av signaler i elektronisk form vill Siun notera följande. Utredningen föreslår att det förtydligas i LSF att FRA får vidta de tekniska åtgärder som är nödvändiga för att genomföra inhämtning av signaler i elektronisk form. Utredningen skriver vidare att det är självfallet så att de tekniska åtgärderna som vidtas omfattas av den efterhandskontroll som utförs av Siun. Siun vill framhålla att utgångspunkten för Siuns kontroll av FRA är de tillstånd om inhämtning som lämnas av Försvarsunderrättelsesdomstolen och att Siun enbart har mandat och möjlighet att genomföra kontroll av tekniska åtgärder inom ramen för laglighetsgranskning. Siun uppfattar således inte att förslaget syftar till att förändra den kontrollverksamhet Siun bedriver idag. De närmare skälen för den föreslagna ändringen bör dock utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utredningen skriver vidare att kontroll på begäran av enskild även ska avse om *lagrade uppgifter* har inhämtats i samband med signalspaning enligt LSF. Utredningen skriver att förslaget inte ska innebära någon förändring i fråga om Siuns utredningsskyldighet avseende kontrollen på begäran av enskild enligt 10 a § LSF. Siun vill härvid framhålla att detta förslag svårligen kan förstås som något annat än en vidare utredningsskyldighet än idag vid en utredning inför beslut om kontroll på begäran av enskild. Enligt nuvarande lagstiftning ska Siun endast kontrollera om *meddelanden* har inhämtats och om så är fallet, huruvida inhämtningen och behandlingen av inhämtade uppgifter har skett i enlighet med lag. Även denna fråga bör utvecklas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Avseende utredningens förslag om signalspaning i övningsverksamhet vill Siun notera följande. Utredningen förefaller själv uppmärksamma möjliga svårigheter för Siun att bedriva sin efterhandskontroll med anledning av de

förstörelsebestämmelser som föreslås för FRA vid övningsverksamhet. Enligt utredningens förslag ska FRA förstöra en upptagning eller uppteckning av uppgifter som har inhämtats vid övningsverksamhet när innehållet bedöms sakna betydelse för nämnda verksamhet. Enligt utredningen bör denna tidpunkt inträffa när övningen har avslutats och de slutsatser och erfarenheter som övningen lett till har summerats. Detta betyder att Siun med förslaget endast ges en begränsad tidperiod, beroende på övning, att genomföra sin efterhandskontroll av det inhämtade materialet. Efterhandskontrollen måste därför ske efter det att en övning har avslutats men innan slutsatser och erfarenheter har sammanställts. Om Siun ska kunna genomföra en ändamålsenlig efterhandskontroll måste ytterligare åtgärder övervägas för att säkerställa att det finns tillräcklig tid för detta.

Slutligen vill Siun kommentera viss efterhandskontroll som tillskrivs Siun avseende inhämtning av inhemsk trafik i vissa brådskande situationer. Denna inhämtning ska kräva särskilda tillstånd. Utredningen skriver dock att med hänsyn till ärendenas brådskande natur kommer det med stor sannolikhet vara tillstånd som meddelas av FRA:s myndighetschef eller dennes ställföreträdare. Sådana beslut ska genast anmälas till Försvarsunderrättsdomstolen som skyndsamt ska pröva ärendet. Om ett brådskande tillstånd har upphört att gälla innan domstolen har prövat ärendet ska FRA anmäla åtgärden till Siun, som då har att granska FRA:s hantering. Av tidigare förarbeten framgår att Siun inte har mandat att överpröva tillstånd meddelade av Försvarsunderrättsdomstolen.¹ Det bör därför i den fortsatta beredningen klargöras huruvida Siuns efterhandskontroll även omfattar lagligheten av tillstånd meddelade av FRA:s myndighetschef eller dennes ställföreträdare.

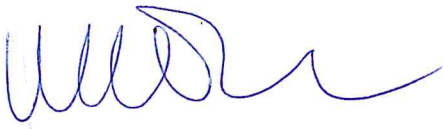
Sammantaget vill Siun framhålla att för det fall utredningens förslag innebär ändrade förutsättningarna för Siuns kontroll av försvarsunderrättsverksamheten måste ytterligare resurser tillföras Siun.

¹ Jfr. proposition 2008/09:201 Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning, s. 97 och 114.

I detta beslut har ordförande Monika Sörbom, vice ordförande Stefan Jansson, ledamöterna Karlis Neretnieks och Helene Petersson deltagit.

I den slutliga handläggningen har även Annika Jäderlund, Håkan Edström, Johan Hamnegård, Lars Lilja och Fredrik Persson (föredragande) deltagit.

På nämndens uppdrag

Monika Sörbom

Fredrik Persson